

تقویت و تجهیز نیروهای مسلح امارات عربی متحده

شاپور جلیلیان

چکیده

کشور امارات متحده عربی شامل هفت امیرنشین دبی، ابوظبی، شارجه، عجمان، ام القوین، فجیره و راس الخیمه می باشد، روی هم دارای یک میلیون نفر جمعیت می باشد که یک سوم جمعیت این شیخ نشین ها را کارگران، متخصصان و اتباع خارجی تشکیل می دهد. نیروهای مسلح امارات عمدتاً برای امور فنی بر پایه متخصصان خارجی تکیه دارد. با توجه به جمعیت کم، لکن با درآمد بالای این امیرنشین ها در دو دهه اخیر به یکی از خریداران عمده تسلیحات نظامی در منطقه خاورمیانه تبدیل شده اند که از جمله این خریدها می تواند به قرارداد خرید ۸۰ فروند جنگنده F-16 از کشور آمریکا اشاره نمود.

واژه های کلیدی: امارات عربی متحده، تسلیحات، تقویت نظامی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

در طی سال های اخیر کشور امارات متحده عربی در زمینه تقویت نیروهای دفاعی خود سرمایه گذاری زیادی نموده است با توجه به قرار داشتن این کشور در منطقه استراتژیک خلیج فارس، هنوز آینده این کشور در دوران پس از سقوط صدام حسین و بحران سیاسی آمریکا با ایران بر سر موضوع برنامه هسته ای در هاله ای از ابهام قرار دارد.

برابر آمارهای منتشره در منابع اطلاعاتی آزاد، هزینه های دفاعی امارات بین سال های ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۰ میلادی بالغ بر دو برابر شده و میزان ۱/۸ میلیارد دلار به میزان ۳/۹ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۰ افزایش یافته است. که این خود جای تامل بسیار دارد! بر اساس یک گزارش تحقیقاتی انجام شده توسط کنگره آمریکا در فاصله بین سال های ۱۹۹۳ تا ۲۰۰۰ میلادی، امارات در حال حاضر در بین کشورهای در حال توسعه منطقه خاورمیانه از لحاظ خرید تسلیحات در رتبه یکم قرار دارد. نیروهای مسلح کشور امارات عربی متحده که شامل امیر نشین های هفتگانه پیش گفته می باشد برنامه گسترده ای را جهت به روز نمودن تسلیحات خود در دست اجرا دارند. این برنامه اکنون در مراحل نهایی قرار داشته و نیروهای مسلح امارات اکنون به تنهایی یا با همکاری سایر کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس که شامل کشورهای عربستان، کویت، عمان، قطر و بحرین قادر به اجرای عملیات وسیعی می باشند. کشورهای حوزه خلیج فارس هنوز از لحاظ امنیتی وابسته به آمریکا هستند، اما با توجه به تغییرات سریع در صحنه منطقه خلیج فارس از نظر امنیتی بی شک مکانیزم امنیتی جدیدی ضروری می باشد. ابعاد برنامه هسته ای ایران به همراه موشک های بالستیک میان برد شهاب ۳ یکی از دغدغه های کشورهای عرب خلیج فارس است!!

چنین ملاحظاتی موجب تحرک کشورهای حوزه خلیج فارس به سمت دفاع موشکی شده است و این همان چیزی که آمریکا این کشورها را به خاطر آن مدت هاست تحت فشار قرار داده بود. بنابر این کشورهای عربی و بخصوص امارات متحده عربی در تدارک ایجاد یک سپر دفاع موشکی می باشد. احتمالاً برنامه مطالعاتی کشورهای شورای همکاری خلیج فارس در خصوص یک سامانه دفاعی منطقه ای در اواخر سال ۲۰۰۵ تکمیل خواهد شد. در ماه می ۲۰۰۴ کشور امارات میزبان عملیات (Eagle Resolve 2004) بود که بین نیروهای آمریکایی و کشورهای شورای همکاری خلیج فارس (GCC)^۱ انجام شد. هدف از اجرای این عملیات شناخت راه های توسعه دفاع موشکی منطقه ای بود، تصادفی نبود که در این عملیات ایران به عنوان یک تهدید بالقوه در منطقه مطرح شد.

شورای همکاری خلیج فارس حداقل در روی کاغذ یک ائتلاف منطقه ای به شمار می رود که تحت نفوذ و تسلط عربستان سعودی قرار دارد. فرماندهان نیروی هوایی امیرنشین های امارات در یکپارچه کردن نیروی هوایی این کشور به موفقیت هایی دست یافته اند و در سمپوزیوم انجام شده در ابوظبی در اکتبر ۲۰۰۰ نیروهای هوایی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس به همراه فرماندهان آمریکایی در منطقه در خصوص انجام اقداماتی در خصوص نحوه تعامل و همکاری نیروهای ائتلاف دست یافتند. اما میزان اجرای این توافق در عمل هنوز جای سوال دارد. علی رغم توافق انجام شده در دسامبر سال ۲۰۰۰ در کشور بحرین مبنی بر ایجاد یک سامانه دفاعی و فرماندهی و کنترل یکپارچه و متمرکز، عملاً این توافقنامه عملی نشده است. در این میان کشور امارات با جمعیت یک میلیونی که بیشتر از یک سوم این جمعیت را کارگران خارجی

تشکیل می دهد و از لحاظ نیروی نظامی و متخصصین فنی به شدت به کارگران و متخصصین خارجی وابسته است. علی رغم حمله آمریکا به کشور عراق، امارات متحده عربی هنوز روی پشتیبانی آمریکا تکیه زیادی دارد. در جریان حمله به عراق پایگاه الدخره را برای انجام عملیات هوایی در اختیار آمریکا قرار داد. و قرار است آمریکا این پایگاه را گسترش و توسعه بدهد. افزایش قیمت نفت ثروت باد آورده ای را برای کشورهای حوزه خلیج فارس فراهم آورده است که ممکن است باعث تسریع و افزایش در روند خرید تسلیحات توسط این کشورها بشود.

نیروی هوایی

در دهه های اخیر کشور امارات با خرید حدود ۱۴۰ فروند از انواع مختلف هواپیمای پیشرفته به یکی از مجهزترین نیروهای هوایی در منطقه خاورمیانه تبدیل شده است. دوره خریدهای نیروی هوایی تکمیل شده است و قرار است حجم زیادی از تجهیزات پیشرفته را در چند سال آینده وارد خدمت نماید. همچنین پیشرفت در آموزش خلبانی، هواپیماهای حمل و نقل و بالگردهای تهاجمی نیز در دستور کار این کشور قرار دارد.

دستیابی به هواپیماهای سوخت رسان، قدرت تهاجمی و مقدرات نفوذ نیروی هوایی امارات را افزایش داده است. سه فروند هواپیمای سوخت رسان خریداری شده قابلیت سوخت رسانی به هواپیماهای F-16 و میراژ ۲۰۰۰ را دارا می باشد و برای تامین هواپیماهای حمل و نقل برای نیروی هوایی امارات بین کمپانی بویینگ آمریکا و ایرباس که به ترتیب هواپیماهای ۷۶۷ و ایرباس ۳۱۰ یا ایرباس ۳۳۰ را پیشنهاد کرده اند رقابت وجود دارد.

قسمت عمده توان رزمی نیروی هوایی امارات را ۸۰ فروند هواپیمای F-16E/F^۱ موسوم به فالکون صحرا تشکیل می دهد که بر اساس قرار داد منعقد شده در ماه می ۲۰۰۰ از کمپانی لاکهید مارتین خریداری شده و قرار است تا سال ۲۰۰۷ تحویل این کشور بشوند را تشکیل می دهد. احتمالاً این هواپیماها تا سال ۲۰۳۰ در نیروی هوایی امارات به خدمت گرفته خواهند شد که باعث افزایش مقدرات نیروی هوایی امارات و تعامل بیشتر آن با نیروهای آمریکا در منطقه خواهد شد.

علی رغم مخالفت اسرائیل، آمریکا با تحویل موشک هایی با برد متوسط هوا به هوای AIM-120 (AMRAM) و موشک های ضد رادار با سرعت بالای هارم (HARM) به امارات موافقت نموده که ضمن افزایش مقدرات تهاجمی هواپیماهای فوق الذکر یکپارچگی با نیروهای آمریکایی در منطقه را تسهیل و موجبات برتری هوایی را فراهم خواهد آورد. موشک های هوا به زمین AGM-65 ماوریک تولید کمپانی Raytheon که دارای سامانه هدایت مادون قرمز است و موشک ضد کشتی هارپون AGM-84 برای هواپیماهای F-16 خریداری شده اند. این هواپیماها با استفاده از باک سوخت اضافی و حمل ۲۲۷۱ لیتر سوخت در محفظه باک داخلی قابلیت پرواز در مسافتات طولانی را خواهند داشت. ضمن اینکه می توانند مهمات تهاجمی مناسبی را نیز حمل نمایند. با استفاده از مخازن سوخت مستقر در زیر بال ها که هر یک ۴۴۵۰ لیتر ظرفیت دارد شعاع عملیاتی F-16 باز هم افزایش خواهد یافت.

قرارداد خرید هواپیماهای F-16 که شامل ۵۵ فروند هواپیمای تک کابین از نوع E و ۲۵ فروند هواپیمای دو کابینه از نوع F می شود بزرگ ترین قرارداد و سفارش خرید تسلیحات تا به امروز می باشد. مبلغ این قرارداد ۶/۸ میلیارد دلار می باشد. رادار کنترل آتش APG-80

ساخت کمپانی گرومن و همچنین رادار جلونگر مادون قرمز به همراه یک سامانه جنگ الکترونیک برای پارازیت‌ها کردن سامانه های الکترونیکی روی این هواپیماها نصب شده است. شایان ذکر است که رادار APG-80 دارای دقت بیشتر بوده و از سایر رادارهای نصب شده روی سایر مدل های F-16 کمتر قابل کشف می باشد. در مورد بسط و توسعه فناوری، کشور امارات به آمریکا در تامین هزینه های مرتبط مساعدت نمود. و این اولین قرارداد از این نوع می باشد. امارات متحده دو میلیارد دلار در این خصوص هزینه نمود. تعدادی از قطعات F-16 توسط اسرائیل تامین می شود و اجرای قرارداد به علت تاخیر آمریکا در واگذاری کدهای مرتبط با سامانه جنگ الکترونیک که در واقع قلب این سامانه سلاح است تا حدودی دیرتر از موعد مقرر انجام شد. در واقع امارات اولین کشور خارج از پیمان ناتو است که از این سامانه بهره برداری می کند.

عامل دیگر قدرت رزمی امارات، ۳۰ فروند هواپیمای میراژ ۹-۲۰۰۰ است که از فرانسه خریداری کرده است در این راستا در یک قرارداد ۱/۷۸ میلیارد دلاری هواپیماهای میراژ ۵S-۲۰۰۰ به سطح استاندارد هواپیماهای میراژ ۹-۲۰۰۰ ارتقاء یافتند و مقدرات جنگ هوا به هوای آنها افزایش یافت. این قرارداد نشان داد که امارات قصد ندارد برای تامین تجهیزات خود فقط روی آمریکا تکیه کند.

تحويل هواپیماهای میراژ ۹S-۲۰۰۰ در آوریل سال ۲۰۰۳ شروع شد که در هر ۲ تا ۳ ماه ۴ فروند تحويل نیروی هوایی امارات می شود. کمپانی فرانسوی- انگلیسی ماترا موشک های هوا به هوای پیشرفته و برد کوتاه اسرام (ASRAM) را برای هواپیماهای فالکون صحرا ارایه نمود. در گذشته امارات از سایر انواع موشک های این کمپانی مانند ماژیک R-500 و میکا استفاده کرده است و در زمینه تولید این موشک ها بین امارات و کمپانی مذکور در دهه ۱۹۹۰ همکاری وجود داشته است.

همچنین تحویل موشک کروزر شاهین سیاه، ساخت فرانسه که خارج از برد سلاح های پدافندی شلیک می شود (Stand off) برای هواپیماهای میراژ ۹-۲۰۰۰ از سال ۲۰۰۳ شروع و احتمالاً در سال ۲۰۰۷ کاملاً عملیاتی می شود. نیروی هوایی امارات همچنین در جستجوی خرید هواپیمای پرنده اخطار دور آواکس می باشد و احتمالاً ۵ فروند هواپیمای نیروی دریایی آمریکا ساخت کمپانی نورث گروپ گرومن از نوع E-2C که با اصلاح پیکربندی به HAWKEYE 2000 تبدیل شده است را خریداری خواهد نمود. با انتخاب تمام امکانات ارزش قرارداد حدود ۴۰۰ میلیون دلار بالغ می شود. در سپتامبر ۲۰۰۲ وزارت دفاع آمریکا پنتاگون اعلام کرد که امارات عربی متحده تقاضای خرید پنج رادار مراقبتی از نوع AN/APS-145 را برای رادار پرنده و پنج دستگاه آنتن OE-335/A و ۱۰ دستگاه موتور رولز رویس توربو پراب از نوع T56-A-425 را به همراه آموزش های مورد نیاز و قطعات یدکی مورد نیاز به وزارت دفاع آمریکا سفارش داده است.

نیروی هوایی امارات با یک قرارداد ۴۰ میلیون دلاری درخواست خرید ۴ فروند هواپیمای گشت دریایی از نوع C-259m و CASA و EADS را در مارس ۲۰۰۱ ارایه نموده که به دلایلی تاکنون عملی نشده است.

نیروی زمینی

در ماه می ۲۰۰۴ محموله ۳۸۸ دستگاه تانک لکرک فرانسوی را که در سال ۱۹۹۳ قرارداد خرید آن را امضاء کرده بود دریافت نمود. تاخیر در تحویل این تانک به علت بعضی موارد عدم توافق در قرارداد مربوطه بود. این تانک توسط کمپانی جایت (Giat) فرانسه تولید می شود. همچنین تعداد ۴۶ دستگاه خودرو زرهی جمع آوری تانک با عقد قرارداد به مبلغ ۳/۵ میلیارد دلار سفارش داده شده است. در حال حاضر دو تیپ

زرهی در امارات تجهیز شده است. در نوامبر سال ۲۰۰۴ امارات اولین گروه توپخانه پدافند هوایی خود کششی را از کشور روسیه که در پیمان ناتو به سام ۱۹- معروف است را دریافت نمود، قرارداد خرید این سلاح ها را به مبلغ ۷۳۴ میلیون دلار در اواسط سال ۲۰۰۰ منعقد شده بود. تحویل آخرین محموله از این نوع در فوریه ۲۰۰۵ انجام شده است. امارات اولین مشتری این سلاح از روسیه می باشد (Pantsir-S1 که در واقع نوع پیشرفته KBP2s6m است) این سلاح در ابتدا برای روسیه طراحی شده بود که به علت مسایل مالی با مشکل مواجه شد و امارات منابع مالی لازم را برای ادامه کار فراهم نمود. این سلاح پدافند هوایی برای ردیابی و درگیری با هواپیماها، بالگردها، هواپیماهای بدون سرنشین و موشک هایی که از هوا پرتاب می شوند کاربرد دارد.

سامانه S1 دارای رادار مراقبت و ردگیر و حساسه های الکترواپتیک و ۸ موشک در دو طرف که در هر طرف چهار موشک تعبیه شده است و ۲ قبضه توپ ۳۰ میلی متری M ۲۸۳۸ نیز در قسمت بالای این سامانه وجود دارد. ۲۴ دستگاه از این سلاح روی خودروهای زرهی شنی دار نصب شده اند. هر آتشبار پانت سیر (Pantsir) شامل ۶ واحد آتش و دو دستگاه خودرو حمل کننده که دارای جرثقیل نیز می باشد. قرار است تحویل این سلاح ها تا آخر سال ۲۰۰۵ تکمیل شده و در تیپ پدافند هوایی امارات که دارای سه گردان می باشد به کار گرفته شود.

روزنامه تجاری روسی در اکتبر ۲۰۰۲ گزارش کرد که امارات پذیرفته است هزینه طراحی و توسعه یک سامانه جدید روسی را بپردازد به جای اینکه از سامانه های موجود روسیه خریداری کند. یک کنسرسیوم متشکل از متخصصین در امور پدافند هوایی که مرکب از کمپانی های آلماز و آنتی است در سال ۲۰۰۱ تشکیل شد و امیدوار است که یک

قرارداد ۴ میلیارد دلاری با امارات منعقد نماید و قرار است که پرداخت مبلغ قرارداد در طی چند سال صورت گیرد.

روزنامه پراوادا در دوم اکتبر ۲۰۰۲ از مسکو گزارش نمود که قرارداد شامل توسعه نسل جدید موشک های ضد بالستیک و سامانه های پدافند هوایی می باشد. در واقع امارات به توسعه نسل پنجم سامانه های پیشرفته و یکپارچه دفاع هوایی کمک مالی نموده است. این سامانه ها اکنون در روسیه و امارات گسترش یافته اند. که البته در چند سال آینده روسیه این سامانه های پدافند هوایی را به سایر کشورها نیز صادر خواهد کرد. در همین ارتباط با روسیه، امارات توانسته است تعداد ۴۱۵ دستگاه خودروی زرهی پیاده از نوع BMP-3 را که در سال های ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۷ از روسیه دریافت کرده است را از لحاظ فنی ارتقاء بدهد. همچنین در بدنه این خودروها نیز اصلاحاتی به عمل آمده است که قادر به مقاومت در برابر گلوله های ۱۰۰ میلی متری محترقه در ناحیه جلو و طرفین است. همچنین سامانه دقیق ناوبری و گزارش نیز توسط کمپانی GIAT (جایت) فرانسه روی تانک های لکرک واگذاری به امارات نصب شده است. امارات در اواسط سال ۲۰۰۴ تعداد ۲۴ دستگاه خودرو پنهارد^۱ که در ماموریت های گشتی و شناسایی به کار می رود را دریافت و نیروی تفنگداران آن کشور نیز با تعداد ۹۰ دستگاه خودرو نفربر آبخاکی موسوم به گاردیان (Guardian) مجهز شده است. این خودروها بر اساس خودرو روسی BTR-80 ساخته شده و دارای یک موتور جت آبی می باشد. این خودرو در کشور اکراین ساخته می شود و یک قبضه توپ ۳۰ میلی متری و مسلسل ۷/۶۲ میلی متری و موشک های ضد تانک نیز در ابوظبی روی آن نصب می شود و این ها نیز قسمتی از برنامه تقویت نظامی کشور امارات عربی متحده محسوب می شود. همچنین وزارت دفاع آمریکا به

1- Panhard

کنگره آن کشور خبر داده است که امارات خواستار خرید ۱۰۰۰ فروند موشک جاولین (Javelin) ۱۲۷ میلی متری با برد متوسط که از نوع ضد تانک می باشد و ۱۰۰ واحد لانچر و فرماندهی و همچنین سامانه پشتیبانی مربوطه می باشد. این قرارداد دارای ارزش ۱۳۳ میلیون دلار است. موشک Javelin احتمالاً جایگزین موشک اروپایی ضد تانک میلان که برد آن حدود ۲ کیلومتر است خواهد شد.

تحلیل

امارات عربی متحده به جهت درآمد حاصله از فروش نفت یکی از ثروتمندترین کشورهای جهان است که با کشورهای غربی و به ویژه آمریکا رابطه گسترده ای دارد و در حال حاضر هفتاد و هفت هزار آمریکایی که در جنگ عراق شرکت داشته اند برای استراحت در آن کشور به سر می برند و قراردادهای تجاری گسترده ای نیز بین امارات و آمریکا وجود دارد که از جمله آنها می توان به قرارداد بحث انگیزه تعدادی از بنادر آمریکا توسط امارات می توان اشاره کرد از لحاظ نظامی اگرچه امارات تحولات پیشرفته ای در پیش رو دارد اما به علت تعداد محدود کارکنان نظامی بومی و محدود بودن متخصصان داخلی عملاً برای اداره این تجهیزات وابسته به متخصصان خارجی می باشد و در مجموع می توان گفت نیروهای مسلح این کشور به تنهایی نمی توانند تهدید جدی ایجاد نمایند اما قدرت نظامی و تجهیزات امارات در یک سناریوی جمعی و به همراه سایر کشورهای شورای همکاری خلیج فارس و تحت حمایت آمریکا قابل بررسی و تامل می باشد.

فصلنامه
پژوهشی
آموزشی

سال دوم
شماره ۵

منبع:

Jane's IDR (فوریه ۲۰۰۵ شماره ۳۸)



پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی